

Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II
Кафедра педагогіки та психології

Реєстраційний № _____

Бакалаврська робота
ПРЕСТИЖ І СТАТУС УГОРСЬКОМОВНИХ ПЕДАГОГІВ
ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ПРАЦЮЮЧИХ
У БЕРЕГІВСЬКОМУ РАЙОНІ
КІШ ОРШОЛЯ ШАНДОРІВНА

Студент(ка) IV-го курсу
Спеціальність: 012 Дошкільна освіта
Освітній рівень: бакалавр

Тема затверджена на засіданні кафедри
Протокол №1/2016

Науковий керівник:

Гаврилюк І.Ю.
Викладач

Завідувач кафедрою _____

Маргітич К.Є
канд. пед. наук, доцент

Робота захищена на оцінку _____, «__» _____ 2017 року

Протокол № _____ / 201_

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ЗУІ
Протокол № „3” від „20” квітня 2017 р.
Ф-КДМ-2

**Міністерство освіти і науки України
Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II**

Кафедра педагогіки та психології

Бакалаврська робота
ПРЕСТИЖ І СТАТУС УГОРСЬКОМОВНИХ ПЕДАГОГІВ
ДОШКІЛЬНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ОСВІТИ ПРАЦЮЮЧИХ
У БЕРЕГІВСЬКОМУ РАЙОНІ
Освітній рівень: бакалавр

Виконав: студент(ка) IV-го курсу
спеціальності 012 Дошкільна освіта
Кіш Оршоля Шандорівна

Науковий керівник: Гаврилук І.Ю.
Викладач

Рецензент: Поллої К. Д.
Асистент

Берегове
2017

ЗАТВЕРДЖЕНО
Вченою радою ЗУІ
Протокол № „3” від „20” квітня 2017 р.
Ф-КДМ-2

**Ukrajna Oktatási és Tudományügyi Minisztériuma
II. Rákóczi Ferenc Kárpátaljai Magyar Főiskola**

Pedagógia és Pszichológia Tanszék

**A BEREKSZÁSZI JÁRÁSBAN DOLGOZÓ MAGYAR
ÓVODAPEDAGÓGUSOK PRESZTÍZSE ÉS STÁTUSZA**

Szakedolgozat

Készítette: Kiss Orsolya

IV. évfolyamos Óvodapedagógia

szakos hallgató

Témavezető: Gávrilyuk Ilona

Tanár

Recenzens: Pally Katalin

Asszisztens

Beregszász – 2017

Зміст

Вступ	5
1. Престиж і статус вихователя в системі освіти.....	6
<i>1.1. Відповідальність та обов'язки вихователя</i>	<i>9</i>
<i>1.2. Регламентовані нормативно-правові документи</i>	<i>11</i>
<i>1.3. Особистісні риси вихователів</i>	<i>12</i>
<i>1.4. Вимоги, що пред'являються до особистості вихователя.....</i>	<i>14</i>
<i>1.5. Місце вихователів у суспільстві.....</i>	<i>15</i>
2. Дослідження престижу серед угорських вихователів, працюючих в Берегівському районі.....	17
<i>2.1 Наукові аспекти плану дослідження.....</i>	<i>18</i>
<i>2.2 Процес дослідження</i>	<i>20</i>
<i>2.3 Обробка та аналіз даних, отриманих в процесі дослідження</i>	<i>21</i>
<i>2.3.1. Виховательки робочих відносин.....</i>	<i>21</i>
<i>2.3.2. Оцінка найбільш важливих рис особистості</i>	<i>22</i>
<i>2.3.3 Оцінка заяв щодо статусів</i>	<i>23</i>
<i>2.3.4 Оцінка соціального престижу професії вихователя дитячого садка.....</i>	<i>24</i>
<i>2.3.5 Найменш престижні професії</i>	<i>24</i>
<i>2.3.6 Найбільш престижні професії</i>	<i>25</i>
<i>2.3.7 Соціальний престиж учительської професії.....</i>	<i>26</i>
<i>2.3.8. Основні фактори підвищення престижу виховательської професії.....</i>	<i>27</i>
<i>2.4 Тлумачення і значимість результатів.....</i>	<i>28</i>
Висновки	30
Резюме.....	31
Список використаної літератури	32
Додаток.....	35
Список ілюстрацій	36

Tartalomjegyzék

Bevezetés	5
1. Az óvodapedagógus presztízse és státusza az oktatási rendszeren belül.....	6
<i>1.1. Az óvodapedagógusok felelőssége, kötelességeik</i>	<i>9</i>
<i>1.2. Törvényi szabályzatok az óvodapedagógusok munkaköri megfeleléséről.....</i>	<i>11</i>
<i>1.3. Az óvodapedagógusok személyiség jegyei.....</i>	<i>12</i>
<i>1.4. Az óvodapedagógusokkal szemben támasztott elvárások.....</i>	<i>14</i>
<i>1.5. Az óvodapedagógusok társadalmi szervezetén belül elfoglalt helye.....</i>	<i>15</i>
2. A Beregszászi járásban dolgozó magyar óvodapedagógusok körében végzett presztízsvizsgálat	17
<i>2.1 A kutatási terv kidolgozásának szempontjai.....</i>	<i>18</i>
<i>2.2 A kutatás menete</i>	<i>20</i>
<i>2.3 A kutatás során kapott adatok feldolgozás, elemzése.....</i>	<i>21</i>
<i>2.3.1. Az óvónők munkaviszonya</i>	<i>21</i>
<i>2.3.2. A legfontosabbnak tartott személyiségjegyek értékelése</i>	<i>22</i>
<i>2.3.3 A státuszhoz tartozó kijelentések értékelése</i>	<i>23</i>
<i>2.3.4 Az óvodapedagógus szakma társadalmi megbecsültségének értékelése.....</i>	<i>24</i>
<i>2.3.5 A legalacsonyabb társadalmi megbecsültségű szakmák</i>	<i>24</i>
<i>2.3.6 A legmagasabb társadalmi megbecsültségű szakmák.....</i>	<i>25</i>
<i>2.3.7 A pedagógus szakmák társadalmi megbecsültsége</i>	<i>26</i>
<i>2.3.8. Az óvodapedagógusi szakma presztízsnövelő tényezői.....</i>	<i>27</i>
<i>2.4 Az eredmények értelmezése és jelentősége</i>	<i>28</i>
Összefoglalás	30
Rezümé	31
Felhasznált irodalom.....	32
Ábrák jegyzéke	35
Melléklet.....	36

Bevezetés

Szakedolgozatomban egy olyan témát vizsgálok, amely az óvodapedagógusokról szól, az óvodapedagógusi pálya megbecsültségéről. Szakedolgozatom aktualitása abban rejlik, hogy felhívja a figyelmet az óvodapedagógusok körében a pozitív szakmai önértékelés fontosságára.

Azért választottam ezt a témát, mert leendő óvodapedagógusként felmerül bennem az a kérdés, hogy milyen tényezők miatt tiszteli a közvélemény olyan kevésbé a kisgyerekeket oktató, nevelő pedagógusokat.

A pedagógus szakma presztízséről feltételezhető, hogy alulbecsült foglalkozás, továbbá, hogy egyaránt kevésbé megbecsült szakma az óvodapedagógusoké a pedagógus társadalmon belül is. A közvélemény úgy gondolja, hogy az óvodapedagógus munkája egyszerű, ezért anyagi megbecsültsége is nagyon alacsony, az óvodapedagógusok lemondóan beszélnek szakmájukról és ez aláássa a pálya tekintélyét is.

A szakirodalom feldolgozása során megvizsgálom azokat az összetevőket (óvodapedagógusok személyisége, munkához való hozzáállásuk, a velük szemben támasztott elvárások) amelyek negatívan befolyásolják a társadalom óvodapedagógusokról kialakított képét. Fontosnak tartom megvizsgálni, hogy mivel lehetne ezen változtatni, melyek azok a tényezők, amely pozitívan hatnak az óvónők presztízsére, amelyektől az óvodapedagógusok úgy éreznék, hogy megbecsültek a szakmájukon belül. Tapasztalataim szerint és az óvodapedagógus kollégák szavaiból ítélve feltételezhető, hogy a Beregszászi járásban kevésbé megbecsült szakma az óvodapedagógusoké. A társadalom, az idők során kialakult sztereotípiák miatt, még nem képes a kisgyermeket a gyermeki mivoltában tisztelni és megbecsülni, és ezzel egyetemben az őket nevelő óvónőket sem tudja értékelni. Az óvodapedagógusi hivatásra pedig nem alkalmas bárki – csakis olyan személyiségjegyekkel rendelkező pedagógusok képesek ellátni a hivatással járó feladatokat, akik rendelkeznek megfelelő kommunikációs képességgel, kreativitással, ők maguk is tudnak játszani a gyerekekkel, jó szervezők, rendelkeznek empátiával, elfogadóak és műveltek. Az óvodapedagógus személye meghatározó, nemcsak a gyermek érzelmi fejlődése szempontjából, de pedagógiai szakértelmén múlik az is, hogy milyen kompetenciákat, tapasztalatokat tesz magáévá az óvodás gyermek az óvodában, mert ez kihat későbbi iskolai fejlődésére és életére egyaránt, az óvodapedagógus, az a személy, aki ezért felelős, fontos feladat tehát a pálya presztízsének megteremtése.

1. Az óvodapedagógus presztízse és státusza az oktatási rendszeren belül

A presztízsz nem logikai, nem erkölcsi, nem esztétikai, hanem lélektani, szűkebben meghatározva: társadalom lélektani tünemény, mely a logikushoz, erkölcsöshöz, esztétikushoz, hasznoshoz éppen úgy tapadhat, mint azok visszájához. A gazdaságilag értékes embereket is lépten-nyomon feltartóztat társadalmi hatékonyságukban a presztízsz hiánya, és hogy tevőleges irányban a presztízsz fokozza az értékes és értéktelen összetéveszthetőségét. A presztízsz hanyatlása egyes pontokon érték felszabadulást, más pontokon azonban kedvezőtlenebb létfeltételeket jelent értékeink számára s hogy e két irányból fenyegető értékvesztéssel szemben arra kell összpontosulnia az értékesek figyelmének, hogy a presztízsz öncéllá emelkedését, amennyire csak lehet, meggátolják s társadalom szerte magasabb célok szolgálatába fogott eszközi szerepre korlátozzák (Leopold, 1912, 5-6).

Minden ember számára nagyon fontos szűkebb és tágabb környezetének véleménye, megbecsülése, mely alakítja személyiségét, képét. Többek között ezért fontos a foglalkozások megítélésének kérdése is, a társadalmi környezet elismerésének kivívása ezen a téren. Az ún. „foglalkozáspresztízsz” a foglalkozások hierarchiába rendezését jelenti, amely a társadalmilag előnyös helyzet és hatalom valamilyen formájaként fogható fel, de olyan hatalomként, amely inkább szimbolikus, mintsem politikai vagy gazdasági természetű. Ez az egyénnek arra való képességét jelenti, hogy céljainak elérése érdekében értékeket aknázzon ki. A presztízshierarchia lényege csak viszonyulási helyzetekben ragadható meg, ahol a résztvevők például: – tisztelik a felettük állókat, keresik, sokra tartják a velük való kapcsolatot, – a velük egyenlőket elfogadják társaként, – általában lenéznek az alattuk állókat. Azok a módok, melyek kialakulnak a presztízsz szimbolikus jellege folytán, a résztvevők számára kedvező feltételeket teremthetnek, alapot nyújthatnak a befolyásolásra, módot adhatnak ízlések, stílusok kialakítására, s mindez már konvertálható gazdasági és politikai előnyökre is, s ezek felhasználhatók a presztízsz további növelésére. Fontos jellemző, hogy bárhol és bármilyen módon juttatja valaki kifejezésre presztízszét egy társadalmi viszonylatban, ehhez mindig szüksége van a többiek cinkosságára, vagyis a presztízshierarchia mindig társadalmilag konstruált realitás. A hétköznapi szóhasználatban a foglalkozáspresztízsz általában anyagi és erkölcsi (társadalmi) megbecsülést jelent (Maár, 2002, 3).

A státusz, elméletben, egy pozíció egy bizonyos hagyományos rendszerben. Így abszolút helyes, ha azt állítjuk, hogy egy bizonyos egyén több státusszal is rendelkezik, lévén, hogy minden egyes egyén egyszerre több rendszerben (kifejezésében) is részt vesz. Egy egyén státusza mindazon státuszokat jelenti, amelyeket az egyén elfoglal. Az egyed-össztársadalomban elfoglalt pozícióját mutatja. A státusz, az egyéntől eltérően, aki azt

birtokolja, egyszerűen csak jogok és kötelezettségek összessége. Mivel e jogok és kötelezettségek csak egy médiumon keresztül nyilvánulhatnak meg ezért nekünk igen nehéz különbséget tennünk a státuszok és azon emberek között, akik azokat viselik, és gyakorolják azon jogokat és kötelezettségeket, amelyek alkotják azokat. A kapcsolat egy egyén és viselt státusza között olyan, mint a kapcsolat egy jármű vezetője és az általa elfoglalt hely között. A vezető ülése a kormányval, gázpedállal és egyéb irányítóberendezéssel egy állandó tényező a mindig jelenlévő veszélyhelyzetek megoldásában, míg maga a vezető e helyzetekben cselekedhet nagyon jól vagy nagyon rosszul (Linton,1964,113). (fordította: Koronczay).

Általános státusznak nevezzük az egyénnek a sokdimenziós egyenlőtlenségi rendszerben elfoglalt helyét, amelyet az egyes dimenziókban elfoglalt státusok kapcsolata határoz meg (Angelusz,2010,225).

A társadalmi szerkezeten belül státusok vannak, a státusok betöltői meghatározott szerepek szerint viselkednek, és ezek a szerepek meghatározott viszonyokat írnak elő az őket betöltők számára (Andorka,2006,92).

Szerep: olyan viselkedési előírás, amely más emberekkel való érintkezésre vonatkozik, érintkezési előírás. Szűkebb értelemben úgy határozható meg, mint az adott szituációban szereplő személyek előírt viselkedése, reagálási módja (Buda, 1987; in: Szabó – Vörös – Kollár: 418.) A pedagógus státuszhoz különféle szerepek tartoznak, melyek közül néhány klasszikus szerep, régi időktől állandó, és vannak új, vagy viszonylag új, változó szerepek is. A szerephez tartozó szerepviselkedésbe bele tartoznak különféle írott és íratlan elvárások is. Az „írott” szabályokon a jogszabályi előírásoktól a munkaköri leírásig tartó követelményeket értjük. Íratlan szabály például, hogy a pedagógus legyen művelt, kulturált, általánosan tájékozott, legyen társadalmilag aktív, s elkötelezett a gyermekekkel szemben. Szakmai elvárás a magas szintű szaktudás, a hivatástudat, a tekintély megszerzése és megtartása, személyiségével szemben pedig talán a legfontosabb az optimizmus, a türelem, és a „fáradhatatlanság”(Hercz,2015).

Az óvodapedagógusok a legnyitottabbak a pedagógustársadalmon belül. Sokan több diplomával rendelkeznek, illetve jelenleg is a felsőoktatásban tanulnak (Podráczky, 2004,108). Miért nem irányul több figyelem e pedagógusi csoportra? Miért van az, hogy bár az óvoda a törvényi szabályozásban deklaráltan a közoktatási rendszer szerves része, a társadalom percepciójában a közoktatás rendszere jellemzően az iskolarendszer képében jelenik meg, s a közoktatásról való diskurzusban az óvodai nevelés kevésbé hangsúlyozódik? Néhány ok különösebb vizsgálódás nélkül is szembeűnő. Ilyen, pl. az időtényező: az óvodai nevelés 3-4 évének többszöröse az iskolarendszerben eltöltött idő. Úgy tűnik, hogy az eltöltött évek száma

— csakúgy, mint a nevelt gyerekek életkora — egyben a tulajdonított fontosságot és a figyelem mértékét is kijelöli a közgondolkodás számára. Valószínű, hogy minél kisebb gyerekek nevelését vállalja magára egy intézmény, annál kevésbé merül fel annak a későbbi életpályára gyakorolt hatása. Ezzel szorosan összefüggő ok az óvodának az iskolától eltérő értékelési–minősítési rendszere. A sem érdemjegyet, sem tárgyi jutalmat nem alkalmazó óvodában a minősítés nem jelenik meg markánsan jelentést hordozó szimbólumok formájában, s éppen ezért azt a látszatot kelti, hogy nincs tétje, nem függ tőle semmi a későbbiekben (Podráczky, 2004,109). Az óvodában mindezek egybeesnek: az ott eltöltött idő viszonylagos rövidege alacsony életkorú gyerekek nevelésével, és láthatatlan, vagyis a következő intézménytípusban való szereplést kézzelfogható módon nem befolyásoló értékeléssel minősítéssel párosul. Együttes megjelenésük feltehetően csökkenti a társadalom gondolkodásában az óvodának és az ott dolgozó pedagógusoknak tulajdonított fontosságot. Ennél figyelemre méltóbb azonban, hogy mind ez ideig az intézményes nevelés és a társadalom közötti összefüggésekre koncentrááló kutatók figyelmének fókuszában is az iskola intézménye állt, ugyancsak azt a látszatot keltve, mintha a közoktatás az általános iskolával kezdődne. A tanulási vágy és az arra való képesség tehát jelen van e szakmában, ugyanúgy, mint az alkotás iránti érzékenység és alkotóképesség, ami nélkül nem is lehetne a műveltségi tartalmakat az óvodáshoz közel vinni. Ezek mindegyike az értelmiségi funkciók betöltéséhez szükséges tulajdonságok. Olyanok, amelyek jó alapot biztosítanak a többi szükséges tulajdonság fejlesztésére:

- szellemi függetlenségre,
- autonómiára (a döntési képességet is ideértve),
- általános és szakmai műveltségre,
- kritikai attitűdre,
- igényre a folyamatok belső megértésére (Podráczky, 2004,112).

A pedagógusok az értelmiségi társadalom legfiatalabb rétegét képviselik. Az a tény, hogy a pedagógusok átlag életkora alacsony nem annyira örvendetes, mint gondolnánk. Azt jelenti, hogy kevés pedagógus marad meg a pályáján. Így a tapasztalatok továbbadása, a hagyományteremtés lényegesen nehezebb (Sávai,2007,125).

Az értelmiségi szakmák jellemzőinek szemrevételezése alapján azt mondhatjuk, hogy nem állunk túl jól e jellemzőknek való megfelelésben. Emellett van egy sor olyan tényező, amely az értelmiségi azonosulást elbizonytalanítja. Ilyen pl. a már említett társadalmi percepció, amely — számos ok miatt (és ide tartozik a fizetés is) — alacsony presztízzsel azonosítja. Ide tartoznak azok a szociológiai tényezők is, amelyek közismertek: a pályára

többnyire az alacsonyabb társadalmi csoportokból érkeznek, ez a legkönnyebben elérhető, hagyományosan van egy ún. átemelő funkciója (Podráczky, 2004,112)

A pedagógusokkal szembeni etikai elvárások az utóbbi évtizedben lazultak, ugyanakkor a pedagógustársadalom változatlanul fontos referencia-csoportként hat (Réti, 2009,13).

1.1. Az óvodapedagógusok felelőssége, kötelességeik

Az óvodapedagógus és a gyermek kapcsolat pozitív töltésű: a nevelő személyisége, mint modell segítse a gyermek egyéni fejlődését, a másokkal való kapcsolat minőségét. Ehhez szüksége, hogy a nevelő megfelelő szabadságot biztosítson a gyermek mozgásának, ugyanakkor következetesen alakítsa a közösségi élet szabályainak elsajátításához a rábízott gyermek érdeklődését, részvételét. Az óvodapedagógus sajátos feladata, hogy a gyermekek közötti baráti, örömteli, érdeklődő kapcsolat kialakulását elősegítse. Fontos, hogy a gyermekek ne kényszernek érezzék a közös tevékenységeket, segíteni kell a gyermekek szociális érzékenységének kibontakozását (Sávai,2007,188).

Óvodapedagógus munkája, feladatai: felelős a rábízott gyermekek szellemi és testi fejlődéséért. Nevelőtevékenysége keretében gondoskodik a gyermekek testi épségének megóvásáról, erkölcsi védelméről, személyiségének fejlődéséről. Az ismereteket sokoldalúan és tárgyilagosan közvetítse. A humanista pedagógia elveivel ellentétes büntetési eljárásokat nem alkalmazhat (például: testi fenytetés, megfélemlítés, csoporttól való eltávolítás, alvásra, vagy étel elfogyasztására való kényszerítés). Minden óvónőnek hivatásából eredő kötelessége, hogy fejlessze szakmai és általános műveltségét, tökéletesítse pedagógiai munkáját. Ennek érdekében használja fel az önképzésben és a szervezett továbbképzésben biztosított lehetőségeket. Az óvodapedagógusok akkor támogatják a gyerekek társulási fejlődését, ha akceptálják az eltérő társulási igényeket, tiszteletben tartják a kölcsönös választásokat, és igyekeznek minél barátságosabb légkört kialakítani a csoportjukban (Zsubrits,2012).

Az érvényben lévő alapidokumentum előírásai és ajánlásai szerint megfelelően felkészül a tervszerű nevelőmunkára. Alkalmazza a gyermekek tevékenységéhez szükséges szemléltető eszközöket, segédanyagokat. Ellátja a szakmai munkával kapcsolatos ügyviteli teendőket. Folyamatosan ellenőrzi, méri, értékeli a gyermekek teljesítményét (Támtomné,2010).

A csoportszobában és a közös helyiségekben teremtsen esztétikus környezetet, amely harmonizál az óvoda többi helyiségével (a berendezések, játék és egyéb eszközök és a környezet harmóniája segítik a gyermek békéjét, derűjét, a szépség iránti fogékonyságát). (Sávai,2007,188) A külső világ tevékeny megismeréséhez gondoskodik biztonságos, külső

helyszínekről, kíséretéről. A minőségfejlesztésben aktívan vegyen részt. Megfelelő felkészültséggel, felkérésre, vállaljon és végezzen mentori feladatokat (Támtomné,2010).

Kapcsolatot tart a szülőkkel, pedagógiai és egészségügyi felvilágosító tevékenységével hozzájárul az óvodai és a családi nevelés egységének kialakításához. A gyermekek és szülők emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartja. Részt vesz az óvoda szülői értekezletein, megszervezi és vezeti azt, a szükségleteknek megfelelően fogadóórát és nyílt napot tart. A szülőket folyamatosan érdemben tájékoztatja az óvodában folyó nevelőmunkáról, a kisgyermek fejlődéséről. Családlátogatást végez, melyről feljegyzést készít. Közreműködik a gyermek- és ifjúságvédelmi feladatok ellátásában, a gyermek fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megszüntetésében. A nevelés folyamatosságának biztosítása érdekében kapcsolatot tart a bölcsődei és iskolai nevelőkkel. Az iskolaérettség megállapításához szakvéleményt készít. Támogatja az orvos, a védőnő, az állami gondozott gyermekek esetében a nevelőszülői felügyelő munkáját. Felelős a rábízott gyermekek testi épségéért, csoportját nem hagyhatja felügyelet nélkül. A gyermekek egészségügyi állapotáról, magatartásáról, viselkedéséről, értelmi képességeinek fejlődéséről a szülőt érdemben rendszeresen tájékoztatja. A nevelést segítő dajkával együttesen gondoskodnak a kulturált étkezés, a nyugodt pihenés és gondozás feltételeinek biztosításáról.

A gyermek életkorának, fejlettségének figyelembevételével elsajátíttatja a közösségi együttműködés magatartási szabályait, törekszik azok betartására. Naprakészen vezeti a csoportmunkához kapcsolódó adminisztrációs feladatokat (Támtomné,2010).

Alapvető feladata a rábízott gyermek egyéni differenciált nevelése, a gyermekközösségek alapítása, fejlesztése. Vegye figyelembe a gyermek egyéni képességeit, tehetségét, fejlődési ütemét, szociokulturális helyzetét, átlagtól eltérő másságát. Biztosítsa a gyermekek részére az etikus viselkedéshez szükséges ismereteket. Feladata a tehetséggondozás, felzárkóztatás, a preventív nevelőmunka Köteles a balesetveszélyt elhárítani, megelőzni, a szükséges intézkedéseket ennek érdekében megtenni. Az óvodában olyan időpontban jelenjék meg, hogy munkaidejének kezdetekor munka-végzésre rendelkezésre álljon. Ha munkáját betegség, vagy egyéb ok miatt nem kezdheti meg, távolmaradását jelezze vezetőjének, kollégájának, hogy helyettesítéséről időben gondoskodhassanak. Munkaidő alatt csak a házban lévő vezető engedélyével hagyhatja el az óvodát. A pedagógiai munkával, az óvoda ügyvitelével és működésével kapcsolatos – kötelező óraszámokon kívüli – rendszeres, vagy esetenkénti teendőket a vezető útmutatása szerint végzi. Óvja az óvoda berendezési és felszerelési tárgyait. A csoportszobában elhelyezett leltári tárgyakért és az általa használt eszközökért felelősséggel tartozik. Javaslatot tesz a szakmai eszközök beszerzésére,

felújítására, karbantartására. Az óvoda működésével, a nevelőtestület tagjaival és munkájával, a gyermekek egészségügyi és családi körülményeivel kapcsolatos hivatali titkot köteles megőrizni (Támtomné,2010).

1.2 Törvényi szabályzatok az óvodapedagógusok munkaköri megfeleléséről

Ukrajna oktatásának irányelveit az 1992. december 23-24. között megtartott Ukrajnai Pedagógusok 1. Kongresszusán fogadták el „Az oktatás állami-nemzeti programja. Ukrajna a XXI. században” címmel. A program meghatározza az ukrajnai oktatás stratégiáját a közeljövőre és a távlatokra vonatkozóan. A program első fejezete az oktatási reformok stratégiai feladatait, prioritásait, elveit és az alapvető teendőket tartalmazza. A következő fejezetek az oktatás tartalmára, a nemzeti nevelésre, az iskola előtti nevelésre, a közoktatásra, az iskolán kívüli nevelésre, a szakképzésre, a felsőfokú oktatásra, a katonai képzésre, a posztgraduális képzésre vonatkozó terveket írják le. Külön fejezetek foglalkoznak a pedagógusok szerepével, szociális védelmükkel, az oktatási rendszeren belüli tudományos tevékenységükkel, az oktatás irányításával, anyagi technikai ellátottságával, a külkapcsolatokkal (Orosz, 2000).

A nevelés alapját a családi nevelés, a népi pedagógia, a nemzeti kultúra, a tudomány és a világ pedagógiai eredményeinek figyelembe vételével történik. A szülők teljes felelősséggel tartoznak a gyermekük neveléséért és tanulásáért. A társadalmi nevelés folytatja a családi nevelést a gyermek fejlődése érdekében, melynek alapja a nemzeti kultúra és szellem, az adott régió nemzetiségi összetételének és lehetőségeinek figyelembevételével. Stratégiai feladatként a megfelelő szociális-gazdasági feltételek és erkölcsi-pszichológiai feltételek megteremtését tekintik. Az iskola előtti nevelés tartalmi, módszertani, formai megújulását feltételezi. Prioritásként tüntetik fel a tehetségek és a fogyatékosok korai felismerését és a fejlődésükhöz szükséges feltételek megteremtését, a családi és társadalmi nevelés integrálásának megvalósulását (Orosz,2000).

Az oktató-nevelő munka résztvevői az óvodában maguk a gyermekek, továbbá nevelőik, dadák, egészségügyi szakemberek, valamint a szülők. Az oktató munkát végző pozícióba (ti. óvónői státusz) olyan személy kerülhet, aki rendelkezik megfelelő szakirányú felsőfokú végzettséggel (MSc, BSc, specialist, molodsij (ti. junior) specialist), valamint egészségi állapota lehetővé teszi, hogy gyermekekkel dolgozzon. Minden óvónő ötévente köteles alávetni magát egy ellenőrző képzésnek, mely felülvizsgálja engedélyét tevékenységének folytatására. (Orosz–Beregszászi–Csernicskó–Bátyi, 2011, 235). A tanítókat és óvónőket Ukrajnában a középfokú, alapiskola után felvételi alapján beiskolázó I-II. fokozatú

felsőoktatási intézetekben és III. fokozatú főiskolákon képezik. Mindkét intézmény diplomáját elfogadják, csak a bérbesorolásnál kerülnek egy kategóriával feljebb a főiskolát végzettek (Orosz, 2005).

Az óvoda feladata az, hogy: a gyermek életkorának megfelelően mintegy szociális anyaöleiben, érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes légkörben történjen minden egyes gyermek sajátos fejlődésének megtámogatása, sokoldalú, harmonikus fejlődésének elősegítése. Ezért az óvodai nevelés iránt ma már elvárt követelmény, „...hogyan óvodáinknak gyermekközpontúnak, személyiségközpontúnak kell lenniük, és a gyermek szükségleteiből kell kiindulniuk”(Vekerdy,1998,37). Egy óvodapedagógusnak tehát minden szituációban az óvodai nevelés fentiekben jellemzett pedagógiai elveinek megfelelően kell a gyermekhez fordulnia, és számára a legmegfelelőbb bánásmódot biztosítania (Körmöci, 2004,76).

1.3 Az óvodapedagógusok személyiség jegyei

A pedagógusok – még az azonos tudományos területen oktatók is – személyiségük gazdagságának köszönhetően, ezerfélék. Felvethetünk alapvető követelményeket, amelyek joggal elvárhatók azoktól, akik másokat oktatnak-nevelnek, azonban a pedagógusi hivatás megélésében nagyon sokféle lehetőség adódik (Sávai, 2007 ,65).

A pedagógusok oktató-nevelő munkájának minőségében személyiségük ereje, gazdagsága, teherbírása, értékrendje, kapcsolatteremtési és tartási képessége, spontaneitása és kreativitása meghatározó szerepet játszanak (Marlok, Martos,2006,114).

A szeretettel és hivatástudattal végzett óvodapedagógiai tevékenységekben mindenekelőtt a kisgyerekek nevelésének, érzelmi életének gazdagítása, személyiségfejlődésének eredményes támogatása fedezhető fel, amelynek háttérben megtalálhatók az őszinte, bensőségebb kapcsolatok (Zsubrits,2012). Az óvodának sajátos lehetőségei vannak a gyermekek érzelmi életének, az érzelmi/interperszonális intelligenciának a fejlesztésében. Tanulási, játéktevékenységbeli lehetőségeken kívül a pedagógusok konzekvensen mintaadó, érzelmeiket tudatosan vállaló és közvetítő, önkontrollal rendelkező, mások – a gyerekek – érzelmeit megértő, azokat tiszteletben tartó személyisége a kulcs.(Jávorné, 2015,118.)

Óvodapedagógusok szakmai személyiségének alapjai:

- Kognitív tartalmak

(1) IQ és műveltség

(2) konstruktív vagy didaktikai képesség (tudjon 'tanítani', olyan pedagógiai szituációkat tervezni, amelyben a gyermekek önállóan, szinte észrevétlenül, játékokon keresztül, jókedvűen tanulnak);

(3) kommunikációs képesség

(4) szervezőképesség (tervezés – szervezés – lebonyolítás – alkalmazkodás, stb.)

- Érzelmi-motivációs jellemzők

(5) EQ: érzelmi intelligencia

(6) SQ: társas intelligencia, hatóképesség

(7) vezetői képesség (irányítási tudás, határozottság, következetesség, igazságosság, empátia és tolerancia, objektivitás, stb.)

(8) önreflexió, önirányítás, önfejlesztés képessége

(9) kreativitás

(10) játszani tudás

(11) flow-alkalmasság (Hercz,2015)

A személyiségfejlődés összetett hatásrendszerek eredménye. Az örökletes és a környezeti tényezők nemcsak a szomatikus, a pszichikus, a kognitív funkciók fejlődésére fejtik ki hatásukat, hanem a szociális viselkedés megnyilvánulásaira is (Marlok, Martos, 2006,114). Senki nem képes személyiséggé nevelni, aki maga nem az. És nem a gyerek, hanem csak a felnőtt érheti el a személyiség szintjét, mint az e célra irányuló élet teljesítményének érett gyümölcsét. Mert a személyiség elérése nem kevesebbet tartalmaz, mint egy különleges egyedi lény teljességének a lehető legjobb kibontakozását (Jung, 1998, 125). Az ember személyisége mindig magában foglalja az örökölt tulajdonságokat. A nemre, személyiségtípusára jellemző vonásokat, Az elsajátítandó női szerepek közt az empátia, az odafigyelés, az altruizmus, önfeláldozás, az alkalmazkodóképesség állandóan és hangsúlyozottan jelen van (Buda,1985,91). Az egyén személyiségének milyenségét alapvetően befolyásolja temperamentuma és jelleme. Jellemünk lényege a különböző dolgokhoz való viszonyulásunkban mutatkozik meg. A jellem gerince maga az akarat. Az akarat az, ami cselekedeteinket szabályozza (Kovács, 2009).

1.4 Az óvodapedagógusokkal szemben támasztott elvárások

A pedagógusokkal szemben támasztott igények, ahogyan a társadalmi berendezkedés is, megváltoztak. A napjainkban egymás mellett jelenlévő alternatív nevelési irányzatok többféle pedagógusképet rajzolnak meg egyidejűleg, ahogyan az elvárt, egymástól különböző pedagógusszerepek is egyszerre vannak jelen (Fehér, 2003). Ez azt eredményezi, hogy nehéz megrajzolni napjaink ideális pedagógusát, a szakirodalomban rendelkezésünkre álló pedagóguskutatások eredményeinek közös tartalmi elemei ugyanakkor mégis elénk tárják a pedagógusok ideáljának mondható tökéletes gyermeknevelőt (Hegyi, 1996). Az óvodában folyó nevelői munka során a jó pedagógus képes megtalálni a gyermekekhez illő hangnemet és közlési stílust, mondanivalóját minden esetben pontosan és érthetően fejezi ki. A verbális és nonverbális – mimika, pantomimika, proxémika – közlési módokat egyaránt ismeri és alkalmazza. Az ideális pedagógus képes saját impulzivitását kordában tartani, és ügyel arra, hogy esetleges negatív érzelmeit a gyerekek előtt bizonyos mértékben elrejtse, hiszen az óvodáskorú gyermekek kiemelkedő érzékenységet tanúsítanak nemcsak a másik ember érzéseinek, hangulatának átvételében, de az arcokra kiülő érzelmek gyors értelmezésében is. A gyakori negatív érzelmek pedig károsan hathatnak a személyiségfejlődésre (Hegyi, 1996; Jávorné, 2004)

Az óvodapedagógusi szerep folyamatos változásokon ment keresztül az első óvodák megalakulása óta. Napjainkban a pedagógusok szolgáltató szerepe kezd egyre dominánsabbá válni. Pedagógusaink már nemcsak az óvodáskorú gyermekek felügyeletét és nevelését látják el, de egyidejűleg kell betölteniük számos egyéb funkciót is. Kiszélesedett feladatkörüket elsősorban az óvoda társadalmon belül betöltött szerepének megváltozása indokolja, az óvoda intézménye ugyanis egyre inkább a családi nevelés kiegészítője, az ott folyó nevelés korrekciós, hiánypótló szervezeteként van jelen. Ezzel összefüggésben a pedagógusok egyszerre töltenek be személyiségformáló, ismeretátadó, szocializációs, zavarfelismerő és helyrehozó, szűrő-diagnosztizáló és családgondozó szerepet (Fehér, 2003). Bizonyos tulajdonságokról/képességekről a társadalom úgy vélekedik, hogy azok jók, szépek, hasznosak, szükségesek, de hordozóik egyéni érvényesülése szempontjából nem eléggé célratorók. E körbe tartozik a legtöbb olyan tulajdonságok, amelyeket a társadalom elvár az óvodapedagógustól:

- legyen empatikus, kedves, simulékony, korrekt,
- rendelkezzen nagyfokú belátással, toleranciával,
- önmagát rendelje alá a gyermekek/a családok érdekeinek,
- szeresse a gyermekeket (Jávorné, 2004, 39).

Ahhoz, hogy a pedagógus tevékenysége eredményes legyen, lefoglalja a gyermekek figyelmét, elengedhetetlen, hogy a pedagógus valódi élményt nyújtson növendékeinek. Nem

valami sztárszerepről, népszerűség hajhászó viselkedésről van szó. Alig várható el pedagógiai „véna” jelenléte egy frissen érettségizett fiatalnál. Annál inkább fontos az egészséges gondolkodás, nyitottság, elemi emberi készségek jelenléte (Sávai,2007,68).

1.5 Az óvodapedagógusok társadalmon belül elfoglalt helye.

A pedagógus hivatás társadalmi elismertségével szinte mindegyik vizsgálat foglalkozik, és bár a kutatók más korszakokban, különféle módszerekkel dolgoztak, eredményeik egységesen igen kedvezőtlen képet festenek a pedagógusok és munkájuk megbecsültségéről (Nagy, 2008,72).

A társadalmi megbecsülés fogalma elég nehezen definiálható, és pontos meghatározására nem is teszünk kísérletet. A mindennapi szóhasználat segítségünkre van a vizsgált terület „körüljárásában”, amikor „anyagi” és „erkölcsi” megbecsülésre bontja a fogalmat. Kétségtelen tény, hogy az egész kérdéskomplexumnak van anyagi vonatkozása, és hogy az anyagi megbecsülés tartalma megfogható. Tartalma nem szűkíthető le arra, hogy az itt dolgozók hogyan tudnak megélni, milyen életszínvonalat biztosít a pedagóguspálya. Sokkal inkább arról van szó, hogy a fizetéseknek, a kereseti-jövedelmi viszonyoknak szimbolikus jelentősége is van: ezen (is) mérik az egyes csoportok, hogy a társadalom mennyire becsüli munkájukat. Minden bizonnyal túlzás lenne közvetlen összefüggést látni a „megbecsülés” és a jövedelem között, de kétségtelen tény, hogy ez az érzés (vélemény) nem alaptalan, hogy van tartalma, ha az érdekeltek ezen is mérik, milyen relatív helyet foglalnak el a társadalomban (Háber,1978,146).

A pedagógus személyiségével, tevékenységével kapcsolatos írások olyan régóta léteznek, amióta a nevelés, a tanítás önálló szakma lett. Az elmúlt évezredek alatt fejlődött a tudomány, sokszor változtak a társadalmi, gazdasági körülmények s velük az oktatásról és a nevelésről való felfogás, a pedagógusok alapfeladata azonban mindig ugyanaz maradt: a gyermekek alkalmassá tétele a társadalomban való helytállásra (Hercz, 2007,10).

A pedagógussal szembeni elvárások mindig nagy mértékben történeti, nemzeti és társadalmi jellegűek. Más időben, más-más országban, más-más társadalmi helyzetben különféle írott (jogszabályi) és íratlan (a jogszabályokon felül a társadalomtól, a szülőktől elvárt) követelmények érvényesek. A pedagógiai tartalmak az aktuális pedagógiai paradigmák (nézetrendszerek, szemlélet) függvényei. Utóbbiakra a hétköznapi szóhasználat a divat kifejezést használja: vannak éppen abban a pillanatban divatos eljárások, szemléletmódok, amiknek a használata függetlenül attól, hogy a gyermeknek valójában hasznos-e, tudományosan igazolt-e a hatása, divattá válik, s az azt alkalmazó pedagógus vonzó lesz, jó

pedagógusnak minősül. Az adott óvoda szemlélete és az óvodapedagógus szemlélete eltérő lehet sok tekintetben. Ha ez az eltérés a munka színvonalának vagy értékelésének rovására megy, ha az adott óvodapedagógus nagymértékben kilóg a közösségből, sok konfliktussal dolgozik, az a gyerekek számára sem jó, akkor sem, ha pozitív módszereivel tűnik ki (Hercz,2015).

A társadalom joggal várja el, hogy a jórahalóság eszméje s erénye jobb és hálásabb talajra leljen a pedagógusok táborában, mint más rétegekben, csoportokban. A nevelőnek azután nagyon is tudnia kell, hogy a jórahalóság önmagában is pedagógiai érték. Ha pedig az előző két pontban vázolt kihíváshoz viszonyítjuk, akkor még abban is reménykedhet, hogy az ilyen erény valamelyest tompítani tudja a társadalom (gazdaság és politika) felől érkező – hol súlyosabb, hol enyhébb – káros hatásokat (Karikó,2012,88).

A pedagógus szakmán belül az óvodapedagógus, mint a közoktatás intézményrendszerében a legalsó láncszemben dolgozó alkalmazott, a legalsó fokán helyezkedik el fizetésben és szakmai megbecsülés egyaránt. Ez kialakított egy kisebbségi érzést az óvodapedagógusokban (Réti, 2009,31).

2. A Beregszászi járásban dolgozó magyar óvodapedagógusok körében végzett presztízs vizsgálat

Kutatásomban arra vállalkozom, hogy megvizsgáljam a beregszászi járás óvodáiban dolgozó óvónők körében, azt, hogy milyen személyiségjegyeket tartanak legfontosabbnak választott hivatásukhoz, mely mértékben befolyásolják érzelmi viszonyukat szakmájukban a nevelői munkában elért eredményeik, valamint adott szakmák között milyen mértékben értékelik választott szakmájukat és melyek lehetnek az óvónők szerint azok a tényezők, amelyek emelnék az óvodapedagógusi szakma presztízsét.

A Beregszászi járásban az óvodapedagógusok, mint a pedagógus társadalom tagjai tapasztalataim szerint leértékelik önmagukat. Problémának érzem azt, hogy az óvónők sokszor lemondóan beszélnek önmagukról, nagy a velük szemben támasztott társadalmi elvárás, amely nem azonos az óvónők megbecsülésének szintjével. Ez egy olyan téma, amellyel nem foglalkoznak megfelelően, az óvónők nincsenek megfelelően értékelve sem anyagilag, sem szakmailag, ez kihat önértékelésükre is. Ebből adódóan érdemes megvizsgálni, hogy az óvodapedagógusok egyéb szakmák viszonylatában a saját szakmájukat magasan értékeltnek tekintik, vagy alacsony presztízsűnek tartják. Mindemellett az is fontos, hogy az óvónők milyen lehetőségekben látják a szakmájuk elismertségének növelését.

Szeretném felhívni a figyelmet az óvónőkre, hogy megfelelő hangsúlyt kapjon a kérdés, hogy a szakma magasan értékelt legyen, mivel a pedagógus társadalom kiváló pedagógusai, az óvónők megérdemlik, hogy szakmai presztízsük emelkedjen, hisz ők azok, akikre rábízhatjuk gyerekeinket. Meghatározó tehát az óvónő személyisége, az, hogy megfelelő pedagógusi személyiségjegyekkel rendelkezzen és a szakmai státuszukhoz hozzájáruló mérvadó állításokat értékelése önmagukra nézve elengedhetetlenül fontos legyen.

A kutatás során három hipotézist állítottam fel:

1. A Beregszászi járásban dolgozó óvónők a szakmai státuszukhoz hozzájáruló állításokat önmagukra nézve elengedhetetlenül fontosnak tartják.
2. Az óvónők státusz értékelési szintje alacsonyabb az egyéb szakmák viszonylatában
3. Az óvodapedagógusi szakma elismertségét és megbecsültségét, az óvónők, a magasabb bérezésben látják.

A kutatásomat a beregszászi járásban dolgozó magyar óvodapedagógusok körében végeztem, amely egy presztízs vizsgálat volt az óvónők körében és egy két részből álló kérdőív kitöltésének segítségével.(Melléklet 1)

2.1. A kutatási terv kidolgozásának és elemzésének szempontjai

A kutatás során a kérdőívet a szakirodalom feldolgozása után felállított hipotéziseim alapján állítottam össze. A kérdőív két részből tevődött össze. Az első részben olyan szempontokat vettem figyelembe, mint az óvónők korcsoport szerinti megoszlása valamint munkaviszonyaik szerinti megoszlása, tehát az óvónők életkorára és az óvodapedagógusi pályán való elhelyezkedésének évére irányuló két kérdést tartalmazta. Ezt követően 11 illetve 18 kijelentésből álló részt kellett értékelniük az óvodapedagógusoknak. Az óvónői hivatáshoz tartozó legfontosabb személyiségjegyekre irányuló és a nevelői munkájukban elért eredményeiket befolyásoló érzelmi viszonyokra vonatkozó kijelentéseket az óvónőknek önmagukra értelmezve kellett értékelniük.

A kérdőív óvodapedagógusi személyiségjegyek fontosságának értékelése szempontjából a szakirodalmi feldolgozás során 11 személyiségjegy (elfogadás és tolerancia, empátia, gyermekközpontúság, kommunikációs készség, konfliktuskezelő készség, kreativitás, szervezőképesség, IQ és műveltség, játszani tudás, rugalmasság, kitartás) kapcsán vizsgálta a pedagógusok véleményét, hogy azok milyen mértékben járulnak hozzá választott hivatásukhoz, önértékelésük szintjét milyen mértékben befolyásolja. Az értékelés ötfokozatú skálán történt 1-től -5-ig terjedő értékelési szintek kereteiben belül, ahol 1 = egyáltalán nem fontos, 2 = kevésbé fontos, 3 = fontos, 4 = nagyon fontos, 5= nélkülözhetetlen értékelési szinteknek felelt meg. A 11 személyiségjegyekre adott értékelési szintek szerint 1-től-5-ig osztályoztam, ahol 5-től lefelé csökkent az értékelés.

A kérdőív válaszlehetőségeinek megfelelően a maximálisan elérhető pontszám 55 volt. Az 55-37-ig terjedő értékelés a magas értékelési szintnek felelt meg, a 36-19-ig a közepes értékelési szintnek, a 19-0 közötti értékelés az alacsony értékelési szintnek felelt meg.(1. ábra)

A kérdőíves kutatás első részében a legfontosabbnak tartott személyiségjegyek értékelése mellett fontosnak tartottam megvizsgálni az óvodapedagógusi státuszhoz fűződő érzelmi viszonyt befolyásoló tényezők értékelési szintjeit, amelyek a nevelői munkában elért eredmények szempontjából közelítettem meg. A kijelentések értékelése az óvónők körében az óvodapedagógusi státuszukhoz való hozzáállás, a státusz érzelmi viszonyát befolyásoló kijelentésekre nézve volt meghatározó, hiszen az óvónők elfoglalt helyét a társadalmi szervezeten belül nagymértékben változtatná meg az, ahogyan ők gondolkodnak, éreznek ezzel kapcsolatban, az, ahogy ők viszonyulnak érzelmileg a helyzetükhöz, a nevelői munkájuk elvégzéséhez, hogy gondolkodnak arról, hogy milyen a munkájuk iránt érzett elkötelezettségük. Ezen kijelentések magas szintű értékelése nagyon fontos, mivel alapjában emelné az óvodapedagógusi státuszt, munkájuk megbecsültségét is.

A Beregszászi járásban dolgozó óvónőknek a 18 kijelentést magukra nézve kellett értékelniük 1-től-5-ig, ahol a számok a következő jelentéseknek feleltek meg: 1-egyáltalán nem, 2-csekély mértékben, 3-részben, 4-nagyjából, 5-teljes mértékben. A kérdőív feldolgozása során a válaszadó óvónők értékelését szintén korcsoportjuk szerint elemeztem. A 18 kijelentésnek megfelelően 90-61 közötti értékelés felelt meg a magas értékelési szintnek, 60-31-ig a közepes-, és 30-0-ig terjedő értékelés az alacsony értékelési szintnek felelt meg. Az értékelési szinteket az 1. ábra tartalmazza.

Tényezők	Alacsony értékelési szint	Közepes értékelési szint	Magas értékelési szint
Személyiségjegyek	0-18 közötti értékelés	19-36 közötti értékelés	37-55 közötti értékelés
Az óvodapedagógusi státusz érzelmi viszonyát befolyásoló kijelentések	0-30 közötti értékelés	31-60 közötti értékelés	61-90 közötti értékelés

Értékelési szintek (1. ábra)

A kutatásom második részében kíváncsi voltam arra, hogy adott szakmák között milyen mértékben megbecsült az óvodapedagógusi szakma, melyek a leginkább értékelt és a legkevésbé értékelt szakmák, hogy a pedagógus szakmák között az óvónő milyen szinten értékeli az óvodapedagógus szakmát.

Az óvónők 23 szakmát értékelhettek beleértve a saját szakmájukat és három másik pedagógusi szakmát (óvodapedagógus, dadus, tanító, általános iskolai tanár, középiskolai tanár, orvos, közgazdász, mérnök, újságíró, gyógyszerész, lelkész, jogász, országos politikus, rendőrtiszt, könyvtáros, fotográfus, popénekes, színész, pszichológus, vállalkozó, szociális munkás, farmgazdálkodó, építőmunkás).

A szakirodalmi feldolgozás során alapozódott meg bennem az a feltevés, hogy az óvodapedagógusok önmagukat lekicsinylik a többi szférában dolgozó pedagógus között és nem értékelik kimagaslóan saját hivatásukat a pedagógus társadalmon belül. Ezért érdemesnek tartottam megvizsgálni 3 pedagógus szakma társadalmi megbecsültségének értékelését az óvodapedagógusok körében. A vizsgált szakmák az általános iskolai tanár, a középiskolai tanár és a tanító szakma voltak.

Az óvodapedagógusoknak a szakmák társadalmi megbecsültségét kellett értékelniük 1-10-ig terjedő értékelési rendszerben saját véleményük alapján, az minősítés eredményeit átlag alapján elemzem

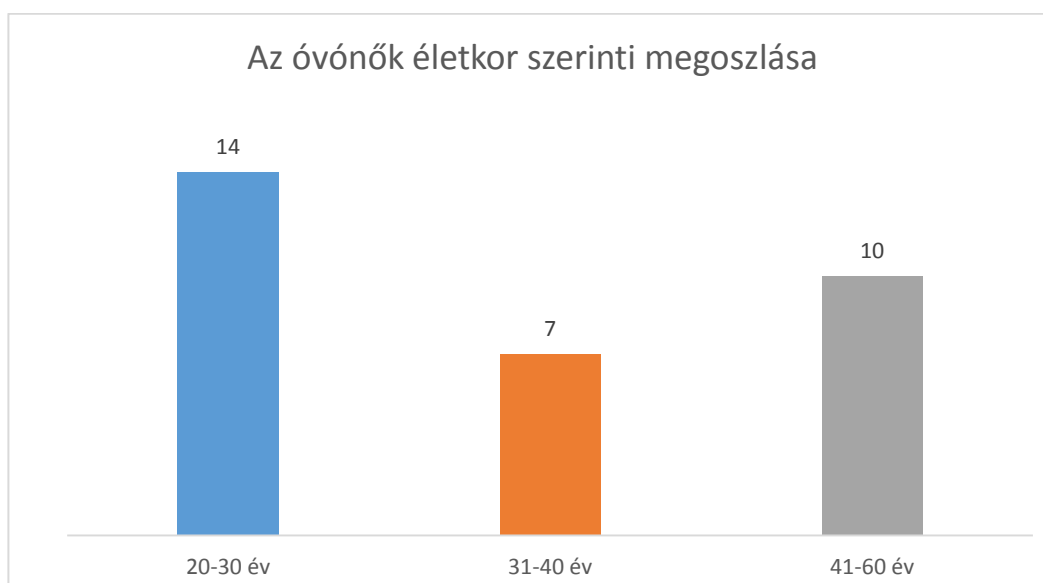
Végül arra irányuló vizsgálatot tartalmaz a kérdőív, hogy az óvodapedagógusok szerint mely tényezők emelnék szakmai presztízsüket. Megvizsgáltam azt, hogy a Beregszászi járásban dolgozó óvodapedagógusok szerint mely tényezők azok, amelyek emelnék az óvodapedagógusi szakmai presztízsüket. Az óvónők több lehetőség közül is választhattak a meghatározó végeredmény érdekében. A választható lehetőségek között volt a magasabb szakmai végzettség, magasabb bérezés, az óvodapedagógusi szakma értékeinek szélesebb körben való terjesztése, társadalmi megbecsültség növelése, a rossz sztereotípiák megváltoztatása a szakma irányában valamint a szakmai elismertség bővítése (pl. a pedagógusi életpálya modell) továbbá egyéb, szabadon kitölthetett lehetőség. Az összesítésnél a legtöbbször választott tényezőt ismertetem a maximális választásból. Az óvónők kitöltését az elemzés során korcsoportra lebontva vizsgálom meg, abból a célból, hogy kiderüljön melyik korcsoport melyik lehetőséget tartja a legfontosabbnak a szakmai presztízs szempontjából, hiszen más szempontok lehetnek fontosak egy fiatal, pályakezdő óvónőnek, mint egy rutinos óvodapedagógusnak.

2.2 A kutatás menete

A vizsgálatomat a Beregszászi járás területén végeztem. A kutatásban résztvevő óvodapedagógusok névtelenek maradhattak, éppen azért, hogy őszintébb válaszokat adhassanak a kérdőívet önmagukra értelmezve kellett kitölteniük. A kérdőíveket a Beregszászi járáson belüli óvodák 31 óvodapedagógusa töltötte ki. Az óvónőket Beregszászban a magyar csoportokat is tartalmazó óvodákban kerestem fel, valamint a Beregszászi járás 10 óvodájában (Beregszászi 18. számú bölcsőde és óvoda, Beregszászi 10. számú óvoda, Beregszászi .4 számú óvoda, Beregszászi . 6 számú óvoda, Jánosi Mókuska Óvoda, Balazséri óvoda, Nagybégányi Óvoda, Kaszonyi Aranykulcsoska Óvoda, Csonkapapi Napsugár Óvoda, Somi Óvoda). Az óvónők szívesen töltötték ki a kérdőívet, mivel nem vett sok időt igénybe, készségesek voltak, nem utasítottak el. Azt tapasztaltam, hogy némely óvónő sokáig gondolkodott egy-egy kérdésnél, míg volt olyan óvónő is, aki csak átfutotta a kérdéseket. Az óvónők jellemzően magyar óvodai csoportokban dolgoznak, de volt olyan óvodapedagógus, aki bár ukrán óvodai csoportban dolgozik, viszont magyar az anyanyelve.

2.3 A kutatás során kapott adatok feldolgozása és elemzése

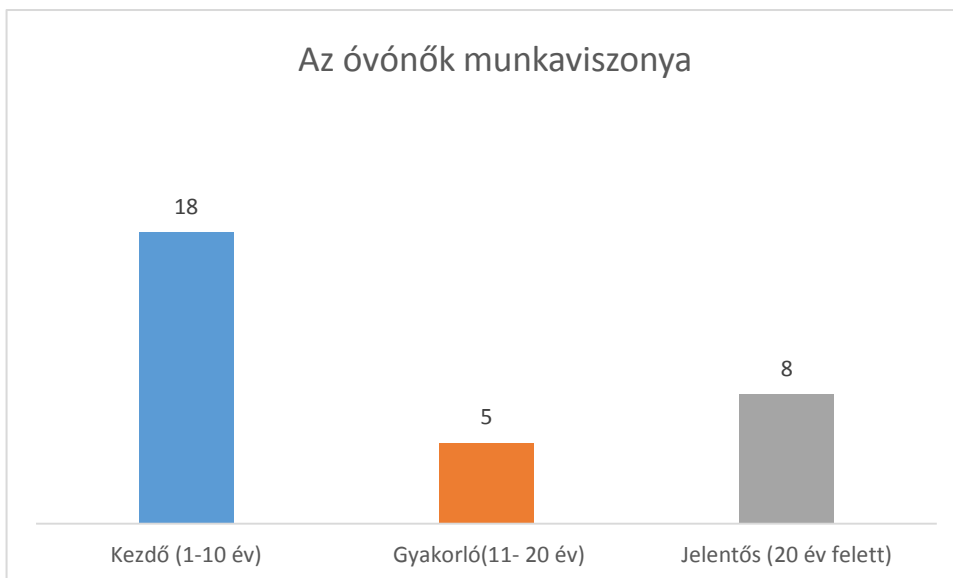
A vizsgálati mintát a Beregszászi járás óvodáinak pedagógusai képezték. A válaszadók életkor szerinti megoszlása eltérő képet mutat, zömében a fiatal korcsoport képviselői (2. ábra) A válaszadó óvónők közül 14 óvónő 20 és 30 év közötti. Feltételezem, hogy az ő óvónői személyiségjegyek értékelése, valamint a 41 és 60 év közötti korcsoportú 10 óvónőnek jelentősen eltérő az értékelési szintjük. A válaszadó óvónők közül 7 óvónő a 31 és 40 év közötti korcsoportot képviseli, érdekesnek tartom megvizsgálni, hogyan alakul ennek a korcsoportnak az értékelési szintje, státuszuk elfogadásának szintjét tekintve a választható szakmák között.

A válaszadó óvónők életkor szerinti megoszlása (2. ábra)

2.3.1. Az óvónők munkaviszonya

A kérdőíven belül kérdés irányult az óvónők munkaviszonyára.(A kapott válaszokat a 3. ábra tartalmazza). Jelen kutatásban résztvevő óvónők közül 18 óvónő kezdő munkaviszonyúnak számít, ők jellemzően 0-10 év munkatapasztalattal rendelkeznek. A megkérdezett 31 óvónő közül 8 óvónő dolgozik több mint 20 éve az óvodapedagógusi pályán, ezzel a számmal megegyezik a gyakorló munkaviszonyú óvónők száma. A gyakorló munkaviszonynak megfelelő 11 és 20 év között dolgozó óvónők száma a kutatásban részt vevő óvónők között 5 fő.

A válaszadó óvónők munkaviszonya (3. ábra)

2.3.2. A legfontosabbnak tartott személyiségjegyek értékelése

A kérdőív feldolgozása során kapott adatokat statisztikai elemzésnek vettem alá, vizsgálva a személyiségjegyekre adott értékeléseket.

A válaszadó óvónők korcsoportjai	Alacsony értékelési szint (0-18 közötti értéklés)	Közepes értékelési szint (19-36 közötti értékelés)	Magas értékelési szint (37-55 közötti értékelés)	Összesen
20-30 év	---	---	38,39,42,46, 47,48,49,50, 50,50,50,52, 52,53.	14 óvónő
31-40 év	---	---	42,43,44,49, 51,51,53.	7 óvónő
41-60 év	---	---	37,37,41,42, 44,47,48,49, 50,51.	10 óvónő

Az óvodapedagógusi hivatáshoz legfontosabbnak tartott személyiségjegyek értékelési szintjei (4.ábra)

A 20-30 éves korcsoport képviselői összesen 14 óvónő értékelése 55-37 között volt, amely a legmagasabb szintnek, a nélkülözhetetlen személyiségjegyeknek felelt meg. A 31-41 éves korcsoportba tartozó óvónők szintén a magas értékelési szintnek megfelelően 55-37 között értékelték, összesen 7 óvónő értékelt a magas értékelési szintnek megfelelően. A 41-60 éves korcsoportba tartozó 10 óvónő is szintén a magas értékelési szintnek megfelelően értékelt. Az adatokat a 4. ábra tartalmazza.

2.3.3 A státuszhoz tartozó kijelentések értékelése

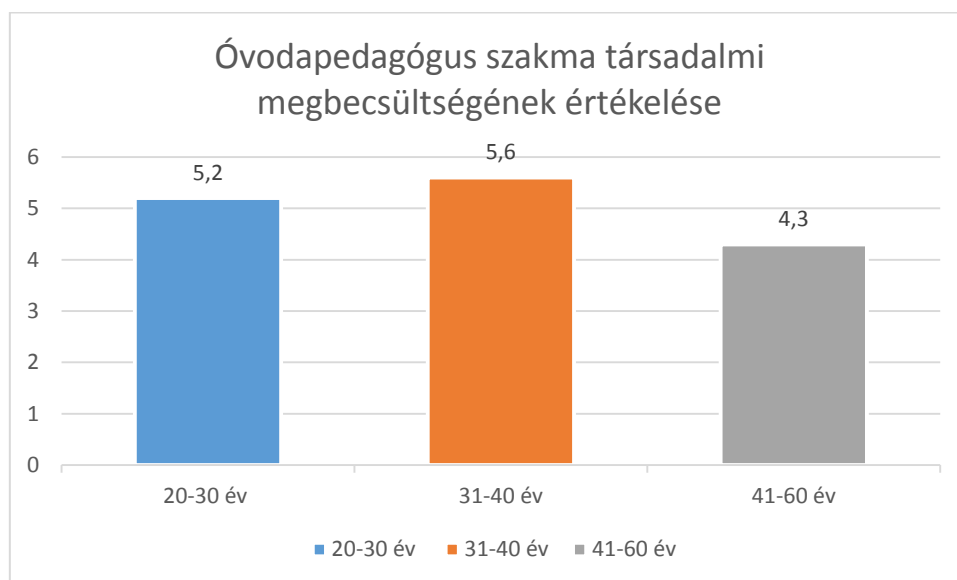
A 20-30-as korcsoportba tartozó óvónők között közepes értékelési szinten értékelt 6 óvónő, míg 8 óvónő magas szinten értékeli azokat a kijelentéseket, amelyek az óvodapedagógusi érzelmi viszonyukat befolyásolják a nevelői munkában elért eredményeikre tekintve. A 31-40 éves korcsoportból 4 óvónő értékelt közepes értékelési szintnek megfelelően, míg 3 óvónő a magas értékelési szint között értékelt. A 41-60 év korcsoportban is magas értékelési szint figyelhető meg 7 óvónőnél, viszont 3 óvónő ebben a korcsoportban is a közepes értékelési szintnek megfelelően értékelt. (5. ábra)

A válaszadó óvónők korcsoportjai	Alacsony értékelési szint (0-30 közötti értéklés)	Közepes értékelési szint (31-60 közötti értékelés)	Magas értékelési szint (61-90 értékelési szint)
20-30 év	---	47,57,59,59,59,60 (6 óvónő)	61,63,63,64,64,65,67,71. (8 óvónő)
30-40 év	---	56,59,59,60 (4 óvónő)	61,62,66 (3 óvónő)
41-60 év	---	51,53,54 (3 óvónő)	61,61,61,62,64,66,67 (7 óvónő)

Az óvodapedagógusi státusz érzelmi viszonyát befolyásoló kijelentések értékelési szintjei (5. ábra)

2.3.4 Az óvodapedagógus szakma társadalmi megbecsültségének értékelése

A kérdőív elemzése során összesítettem a különböző korcsoportú óvónők értékelését olyan szempontok szerint, hogy milyen mértékben értékeli az óvodapedagógusi szakmát. A kapott adatokat átlag szerint elemeztem és tüntettem fel az alábbi ábrán.(6. ábra)

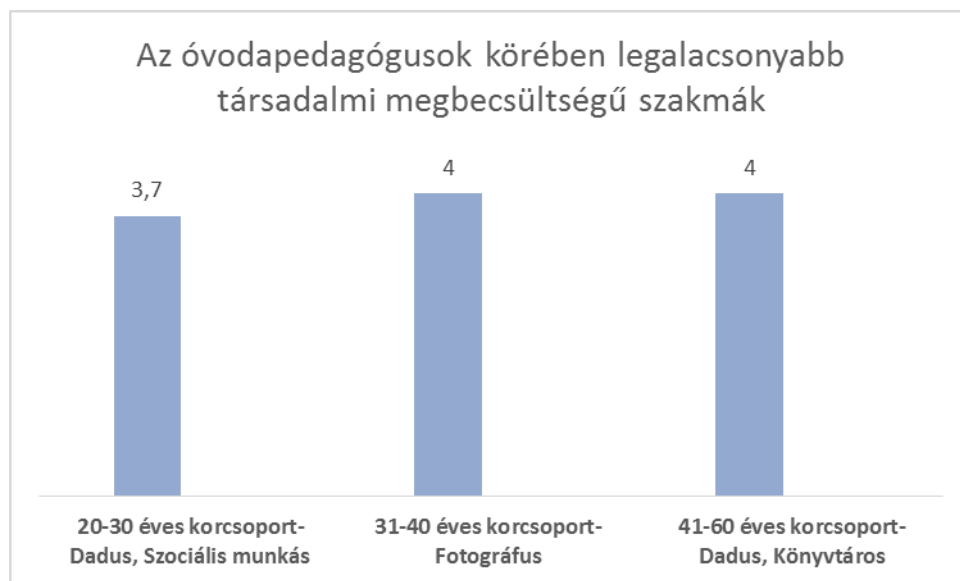
Az óvodapedagógus szakma társadalmi megbecsültségének értékelése a válaszadó óvodapedagógusok szerint.(6. ábra)

A 40-60 év közötti korcsoport adta a saját szakmájára a legkevesebb értékelést 4,3 a maximálisan adható 10-ből, a válaszadó óvónők ez a csoportja szerint a szakmák között az óvodapedagógusi szakma társadalmi megbecsültsége ilyen csekély mértékű. A 20-30 és 31-40 év között lévő óvodapedagógusok hasonló értékelése szerint 5,2 illetve 5,6 közepes értékelést kapott.(6. ábra)

Az óvónők alacsonyban értékelik saját szakmájukat, nem gondolják azt, hogy választott hivatásuk nagy társadalmi megbecsültségnek örvendene, közepes értékelést adtak átlagosan az óvodapedagógusi szakmának más szakmákhoz viszonyítva.

2.3.5 A legalacsonyabb társadalmi megbecsültségű szakmák

A válaszadó óvónők véleménye alapján megvizsgáltam mely szakmát tartják a legkisebb mértékűnek a társadalmi megbecsültség szempontjából (6. ábra). A 20-30 éves korosztály képviselőinél lett a legalacsonyabb értékelés, 3,7 szerintük a dadus és a szociális munkás legkevésbé megbecsült, továbbá a könyvtáros (5), farmergazdálkodó (4,2) és az építőmunkás szakmák (4,1).

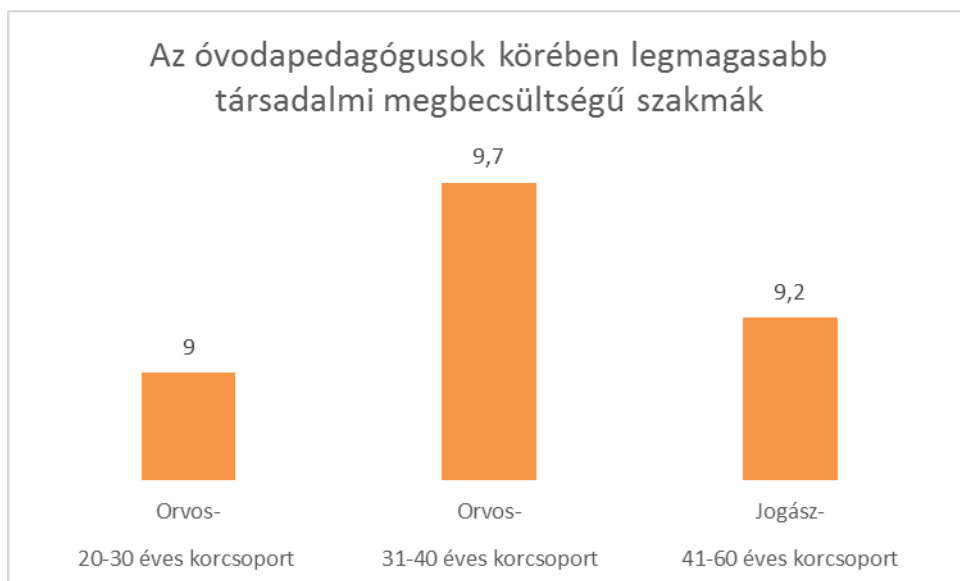
A válaszadó óvodapedagógusok körében legalacsonyabb társadalmi megbecsültségű szakmák (7. ábra)

A 31-40 éves korosztály a fotográfus szakmát értékelte a legkevesebbre 4-es értékeléssel, illetve a saját szakmájuknál kevesebbre értékelte még a dadus (4,7) és építőmunkás szakmát (5,4). A 41-60 éves korcsoport szerint a legkevesbé megbecsült szakma társadalmilag a dadus, könyvtáros szintén 4-es értékeléssel, ők a szociális munkást saját szakmájukkal egyformán értékelték (4,3) ennél kevesebbre nem értékelték egy szakmát sem a választható 23 szakma közül, tehát elmondható, hogy ők a második legalacsonyabbik helyen értékelik saját hivatásukat társadalmi megbecsültség szempontjából.(7. ábra)

2.3.6 A legmagasabb társadalmi megbecsültségű szakmák

A kérdőív második részének elemzése során megvizsgáltam továbbá, hogy az óvónők mely szakmákat tartják a legnagyobb társadalmi megbecsültségűnek (8. ábra)

Az értékelés a 20-30 éves korosztály képviselőinél lett a legalacsonyabb, a válaszadó óvónők között, 9 a maximális 10-ből. A fiatal korcsoportot képviselő óvónők szerint az orvosok a leginkább megbecsültek a társadalmon belül. A 31-40 éves korosztály szintén az orvos szakmát értékelte a legmagasabbra 9,7-es értékelési szintet kapott. A 41-60 éves korcsoport szerint a leginkább megbecsült szakma társadalmilag a jogász, 9,2-es értékelési szinttel.(8. ábra)

A válaszadó óvodapedagógusok körében legmagasabb társadalmi megbecsültségű szakmák (8. ábra)

2.3.7 A pedagógus szakmák társadalmi megbecsültsége

Az elemzése során megvizsgáltam három pedagógus szakma társadalmi megbecsültségének értékelését a kérdőívet kitöltő óvodapedagógusok szerint. Abból a célból, hogy összehasonlítsam az óvodapedagógus szakma megbecsültségével.

A korcsoportok átlagát összesítve a tanító szakmát a 20-30 év közötti óvodapedagógusok 6,9-re értékelték, a 41-60 év közötti óvodapedagógusok szintén 7 alatt 6,5-re, míg a 31-40 éves korosztályt képviselő óvodapedagógusok 7,7-re értékelték a maximálisan adható 10-ből (9. ábra).

A tanító szakma társadalmi megbecsültsége a válaszadó óvodapedagógusok szerint (9. ábra)

Közös állásponton voltak a vizsgálati mintát képező óvónők az általános iskolai tanár szakmát illetően, a válaszadó óvodapedagógusok mind a három korcsoportja egyaránt 7,0 értékelést adtak a maximálisan adható 10-ből (9. ábra).

Az általános iskolai tanár szakma társadalmi megbecsültsége a válaszadó óvodapedagógusok szerint (10. ábra)

A középiskolai tanár szakmát a 20-30 év közötti óvodapedagógusok 6,9-re értékelték, a 41-60 év közötti óvodapedagógusok szintén 7 alatt 6,5-re, míg a 31-40 éves korosztály 7,7-re értékelték a maximálisan adható 10-ből.(11. ábra)

A középiskolai tanár szakma társadalmi megbecsültsége a válaszadó óvodapedagógusok szerint (11. ábra)

2.3.8. Az óvodapedagógusi szakma presztízs-növelő tényezői

Az óvodapedagógusi szakma presztízs-növelő tényezőinek elemzése során az óvodapedagógusok körében legmagasabban értékelt szempont voltak a 20-30 éves korcsoport körében a társadalmi megbecsültség, az összesen adott 34 értékből 10 felelt meg a társadalmi

megbecsültség növeléséhez tartozó értéknek. Második választás volt ezen korcsoportnál a magasabb bérezés, amire 8 értékelést adtak az óvónők.

A 31-40 éves korosztály hasonlóan a társadalmi megbecsültséget tartja a szakmai presztízst emelő fontos tényezőnek, ők az összesen adott 20 értékből 5-re, legmagasabban ezt a lehetőséget értékelték, ezután következett azonos mértékben 4-es értékeléssel a magasabb bérezés, az óvodapedagógusi szakma értékeinek szélesebb körben való terjesztése és a szakmai elismertség bővítése.

A 41-60 év közötti óvónők az összesen adott 23 értékből 9-es értékeléssel választották a magasabb bérezést, mint szakmai presztízst emelő tényezőt, második helyen szerepelt náluk a társadalmi megbecsültség növelése 5-ös értékeléssel.(12. ábra).

A válaszadó óvónők korcsoportjai	Összes érték (db)	Magasabb szakmai végzettség (db)	Magasabb bérezés (db)	Az óvodapedagógusi szakma értékeinek szélesebb körben való terjesztése (db)	Társadalmi megbecsültség növelése (db)	A rossz sztereotípiák megváltoztatása a szakma irányában (db)	A szakmai elismertség bővítése (Pl.pedagógusi életpálya modell) (db)	Egyéb (db)
20-30 év	34	2	8	5	10	3	6	
30-40 év	20	2	4	4	5	1	4	
41-60 év	23		9	4	5	1	4	

A válaszadó óvodapedagógusok körében legmagasabban értékelt szakmai presztízst emelő tényezők (12. ábra)

2.4 Az eredmények értelmezése és jelentősége

Jelen kutatás, a Beregszászi járásban dolgozó magyar óvodapedagógusok körében végzett presztízsvizsgálat során felállított hipotézisek értékelése:

1. A Beregszászi járásban dolgozó óvónők a szakmai státuszukhoz hozzájáruló állításokat önmagukra nézve elengedhetetlenül fontosnak tartják.

Az eredmények alapján megállapítható, hogy a hipotézis részben beigazolódott, ugyanis az óvodapedagógusok számára legfontosabb személyiségjegyek értékelési szintje a vizsgálati mintát képező óvónők három korcsoportnál magas szintnek felel meg, eltérő mértékű az óvodapedagógusok érzelmi viszonyát befolyásoló kijelentések értékelési szintje a nevelői munkában elért eredményeik szempontjából, viszont egyik korcsoportnál sem értékelték alacsony szinten ezen kijelentések és személyiségjegyek

2. Az óvónők státusz értékelési szintje alacsonyabb az egyéb szakmák viszonylatában. Feltételezésem beigazolódtott, az óvodapedagógusok saját szakmájukat alacsonyan értékelik más szakmákhoz viszonyítva, sőt a pedagógus társadalmon belül is legalacsonyabban értékelik az óvodapedagógusi szakmát. Az óvodapedagógusok értékelése alapján minél kisebb gyerekeket tanít egy pedagógus, annál alacsonyabb a megbecsültsége is.

3. Az óvodapedagógusi szakma elismertségét és megbecsültségét, az óvónők, a magasabb bérezésben látják.

A 20-30 valamint a 31-40 éves korcsoportot képviselő óvónők a társadalmi megbecsültségük növelésével emelnék az óvodapedagógusok szakmai presztízsét. A 41-60 éves korcsoport ezzel szemben a magasabb bérezést jelölte, mint az óvodapedagógusi szakma presztízs-növelő tényezőjét. Tehát a vizsgálati mintát képező óvónők két csoportjának értékelése alapján a szakma presztízs-növelő tényezője az óvónők társadalmi megbecsültség növelése.

A kutatásom az eredményeket tekintve hiánypótló, látható, hogy nem kap megfelelő hangsúlyt az óvodapedagógus szakma, ugyanis az óvónők saját szakmájuknak csak közepes értékelést adtak az egyéb szakmák viszonylatában, kimagaslóan a legnagyobb megbecsülésnek örvendő szakmát a társadalmi megbecsülés szempontjából az orvos és jogász szakmát tartják.

Elengedhetetlen, hogy az óvónők magas szinten értékeljék önmagukra nézve a szakmájukat meghatározó kijelentéseket, hogy ne csak elvárással álljanak szemben a társadalommal szemben, de igényeiknek megfelelő figyelmet is kapjanak, hogy szakmájukban kiteljesedhessenek.

Érdemesnek tartanám a jövőben megvizsgálni, hogyan alakul a Beregszászi járásban az óvodapedagógusok státusz értékelési szintje, lesznek-e olyan törekvések, amelyek pozitív hatást gyakorolnak az óvónők szakmai tekintélyére.

Összefoglalás

A kutató munkám folyamán megvizsgáltam az óvodapedagógus presztízs és státuszhoz hozzátartozó legfontosabb tényezőket. A szakirodalom segítségével megismertem az óvodapedagógus kötelességeit és felelősségének jelentőségét. Részletesen tanulmányoztam az óvodapedagógust jellemző legfontosabb személyiségjegyeket. Áttekintettem a törvényi szabályzatokat az óvodapedagógus munkaköri megfeleléséről és az óvodapedagógussal szemben támasztott elvárásokat. Megvizsgáltam milyen helyet foglalnak el az óvodapedagógusok a társadalmon belül.

A szakirodalom feldolgozásánál nagy segítségemre volt Orosz Ildikó munkája- A nemzeti kisebbségi oktatást meghatározó törvények és rendeletek Ukrajnában. Jávorné Kolozsváry Judit szerkesztette, 2004-ben kiadott - Az óvodapedagógus szerep kihívásai című könyv, amely egy óvodapedagógiai konferencia anyagait tartalmazza, amely az óvodapedagógia jelentős kérdéseiről szól, valamint Hercz Mária munkái.

A szakirodalom alapján sok értékes információt tudtam meg, amely segítségemre volt a kutatásom megalapozásában. Kutató munkám a Beregszászi járásban dolgozó óvodapedagógusok körében végzett presztízs vizsgálat címet kapta. A Beregszászi járás óvodáiban, 31 óvónő körében kutattam az óvodapedagógus körében, hogy melyek azok a tényezők, amelyek hozzájárulnak szakmai presztízsük emeléséhez. Kérdőívest kutatást alkalmaztam hipotézisem bebizonyítására. Óvodapedagógusi személyiségjellemzőket és az óvodapedagógusok érzelmi viszonyát befolyásoló kijelentéseket értékelését vizsgáltam az óvónők nevelői munkában elért eredményeik szempontjából. Továbbá, hogy az óvodapedagógusok státusz elfogadásának szintje a szakmák között milyen mértékű. A kutatásban bebizonyosodott, hogy a hivatásukhoz legfontosabbnak tartott személyiségjegyek értékelése szempontjából mind a három vizsgálati mintát képező korcsoportba tartozó óvónők értékelése magas szintnek felel meg. Eltérő mértékű az óvodapedagógusok érzelmi viszonyát befolyásoló kijelentések értékelési szintje a nevelői munkában elért eredményeik szempontjából, ugyanakkor a státuszuk elfogadásának szintje a szakmák között alacsony szintű. A megkérdezett óvónők véleménye alapján a legnagyobb megbecsülésnek örvendő szakmát az orvos és jogász szakmák képviselik. Elkeserítő volt számomra, hogy az óvodapedagógusok mennyire leértékelik szakmájukat a pedagógus társadalmon belül is. Az óvodapedagógusok két korcsoportja szerint a társadalmi megbecsültség növelése emelné az óvodapedagógus szakma presztízsét, a harmadik korcsoportot képviselő óvodapedagógusok szerint pedig a magasabb bérezés hatna kedvezően szakmai presztízsükre.

Резюме

Тема моєї дипломної роботи: Престиж і статус вихователя. В даній роботі я розглядаю тему, що стосується вихователів, повагу до виховательської кар'єри. Актуальність теми дипломної роботи полягає в тому, щоб привернути увагу до вихователів дитячих садків, з метою підвищення позитивної професійної самооцінки самих вихователів.

Моя бакалаврська робота складається з двох розділів: Престиж і статус вихователя в системі освіти, і з дослідження, що проведене серед угорських вихователів, працюючих в Берегівському районі.

У першому розділі дипломної роботи, на основі літературних джерел, проводила аналіз соціальної ролі вихователів, права та їх обов'язки, регламентовані провідними нормативними документами. Належну увагу приділяла вивченню тих особистісних рис характеру, які відповідають образу вихователів. За допомогою належних наукових досліджень вивчала вимоги, що пред'являються до особистості вихователя та до їх місце в суспільстві.

Другий розділ присвячено дослідженню престижу, методом анкетування серед угорських вихователів, які працюють в дитячих закладах Берегівського району. В анкетуванні прийняли участь 31 вихователів .

Під час дослідження доведено, що за статусом, професійна самооцінка вихователів, працюючих у Берегівському районі, низька, і одночасно високо оцінюють свої особистісні риси якими мають керуватися вихователі дитячих садків. З дослідження також виявилось, що оцінка рівня статусів вихователів нижча у порівнянні з іншими професіями, свою професію вихователі низько оцінюють відносно інших професій - найнижче оцінюють виховательську професію.

Під час аналізу даних дослідження виявилось, що основними факторами підвищення виховательської роботи є підвищення соціальної поваги до них і підвищення заробітної плати.

Felhasznált irodalom

1. Andorka et al. Rudolf- Bevezetés a szociológiába, Osiris Kiadó, 2006.
2. Angelusz Róbert, Éber Márk Áron, Gecser Ottó- Társadalmi rétegződés olvasókönyv, TÁMOP 2010.
3. Buda Béla (1985): Női szerep - női szocializáció - női identitás. In Koncz Katalin (szerk.): Nők és férfiak, Hiedelmek és tények, Budapest: MNOT.
4. Fehér Veronika- A pedagógus kívánatos személyiségjegyei a 21. században. In: Virágné Horváth Erzsébet (szerk.): Diskurzus. Tudomány és művészet, Tessedik Sámuel Főiskola Pedagógiai Főiskola Kar, Szarvas, 2003
5. Háber Judit- Pedagógusok In: Huszár Tibor (szerk.): Értelmiségiek, diplomások szellemi munkások, Kossuth Könyvkiadó, Budapest, 1978.(Ferge Zsuzsával közösen írt tanulmány rövidített változata)
6. Hegyi Ildikó- Siker és kudarc a pedagógus munkájában. A pedagógiai képességek és fejlesztésük módjai, OKKER Kiadó, Budapest, 1996
7. Hercz Mária, Ráczné Oláh Edit, Takács Nikolett: Pályakezdő óvodapedagógusok túlélőkészlete Szegedi Tudományegyetem, 2015 (http://www.jgypk.hu/mentorhalo/tananyag/Plyakezd_vodapedaggusok_tllkszleteV3/2_az_idelis_pedaggus_a_trsadalom_pedagguskpe.html) (Letöltés ideje:2017.03.26)
8. Hercz Mária- A pedagógusok gondolkodása a gyermekek fejlődéséről és fejlesztéséről, Doktori disszertáció, kézirat, Szegedi Tudományegyetem BTK Neveléstudományi Doktori Iskola Oktatáselméleti doktori program, Szeged, 2007
9. Hercz Mária- Tanárjelölt egyetemisták "majdnem naív" pedagógiai gondolkodása a pedagógusokról és a tanításról, 2013 In: Buda András, Kiss Endre (szerk.): Interdiszciplináris pedagógia és a fenntartható fejlődés: VIII. Kiss Árpád Emlékkonferencia. Tartalmi összefoglalók. Kiss Árpád Archívum Könyvtára - DE Neveléstudományok Intézete, Debrecen: 2013.
10. Jávorné Kolozsváry Judit, Korunk gyermekeinek érzelmi élete – az iskolában folyó érzelmi nevelés In Gyermeknevelés 3. évf. 1. szám, 2015.
11. Jávorné Kolozsváry Judit (2004): Az óvodapedagógus személyisége. In: Jávorné Kolozsváry Judit (szerk.): Az óvodapedagógusi szerep kihívásai. Trezor Kiadó, Budapest.
12. Jung C. G: Gondolatok a természetről. Budapest, Kossuth Kiadó, 1998.
13. Karikó Sándor: A „néma tragikum”, avagy a „nevelés boldog kényszere”? In Iskolakultúra, 2012, 1.

14. Kovács Andrásné- Játék és érzelem Szakmai kiadványok/Tudástár/Tanulás-tanítási módszerek fejlesztése, 2009 (<http://ofi.hu/tudastar/ovodai-nevelesi/jatek-erzelem>) (Letöltés ideje:2017.03.26)
15. Körmöci Katalin- A személyes bánásmód fontossága in Az óvodapedagógus szerep kihívásai,Trezor Kiadó Budapest, 2004.
16. Linton(Ralph): The Study of Man. An Introduction. AppletonCenturyCroftsCompany, (1936) 1964,„Státusz és szerep”, 8. fejezet részlete, 113. Fordította: Koronczay Barbara. (<http://www.antroport.hu/wp-content/uploads/2016/03/Ralph-Linton-Statusz-es-szerep.pdf>) (Letöltés ideje:2017.03.26)
17. Leopold Lajos: A presztizs Budapest, Atheneum, 1912, 5,6
18. Maár Tiborné, Presztízsvizsgálat A pedagógus szakma megítélése 2002-ben In Acta Paedagogica 2002-3, 2
19. Marlok Zsuzsa-Martos Tamás, Pedagógushivatás–személyiségfejlesztés In Iskolakultúra, 2. szám, 2006, 114
20. Nagy Krisztina: Segítő hivatásokat választó hallgatók pályaeorientációja a „Partiumban”, Értekezés a doktori fokozat megszerzése érdekében Neveléstudomány tudományágban , Debrecen, 2008
21. Orosz Ildikó–Beregszászi Anikó–Csernicskó István–Bátyi Szilvia,2011. A magyar oktatás Kárpátalján. In: Bartha Csilla–Nádor Orsolya–Péntek János szerk., Nyelv és oktatás kisebbségben. Kárpát-medencei körkép. Tinta Könyvkiadó. Budapest.
22. Orosz Ildikó: A magyar nyelvű oktatás helyzete Kárpátalján az ukrán államiság kialakulásának első évtizedeiben. Poliprint, Ungvár, 2005
23. Orosz Ildikó: A nemzeti kisebbségi oktatást meghatározó törvények és rendeletek Ukrajnában,2000(<http://www.hhrf.org/kmtf/docu/tanulmany/oroszildiko/oktatasitorvenyek.htm>) (Letöltés ideje:2017.03.26)
24. Podráczky Judit-Az óvodapedagógus, mint értelmiségi, Az óvodapedagógus szerep kihívásai, Trezor Kiadó Budapest, 2004,108
25. Réti Mónika- A magyar oktatás helyzetének elemzés. in Szárny és teher Háttéranyag. A Bölcsék Tanácsa oktatási szakértői bizottságának és a bizottság által felkért szakértőknek az elemzése, 2009.
26. Sávai János- Nevelélmélet, Bevezetés a pedagógiába 3. Átdolgozott kiadás Készült a Humánerőforrás-fejlesztési Operatív Program támogatásával, a HEFOP-3.3.1-P.-2004-06-0019/1.0 jelű projekt keretében, 2007

27. Támtomné Bors Anikó- Óvodapedagógus munkája, feladatai, 2010
(<http://oviszulo.hu/ovodapedagogus-munkaja-feladatai/>) (Letöltés ideje: 2017. 03. 26)
28. Vekerdy Tamás: Személyes hangon. In: Óvoda az ezredfordulón, Művelődési és
Közoktatási Minisztérium, Budapest, 1998,37
29. Zsubrits Attila-A kisgyerekek kötődésrendszerének alakulása In Képzés és Gyakorlat
10. évfolyam 2012, 3-4. szám

Ábrák jegyzéke

1.sz- ábra: Értékelési szintek (1. ábra)

2.sz-ábra: A válaszadó óvónők életkor szerinti megoszlása (2. ábra)

3.sz-ábra: A válaszadó óvónők munkaviszonya (3. ábra)

4.sz-ábra: Az óvodapedagógusi hivatáshoz legfontosabbnak tartott személyiségjegyek értékelési szintjei

5.sz-ábra: Az óvodapedagógusi státusz érzelmi viszonyát befolyásoló kijelentések értékelési szintjei

6.sz-ábra: Az óvodapedagógus szakma társadalmi megbecsültségének értékelése a válaszadó óvodapedagógusok szerint

7.sz-ábra: A válaszadó óvodapedagógusok körében legalacsonyabb társadalmi megbecsültségű szakmák

8.sz-ábra: A válaszadó óvodapedagógusok körében legmagasabb társadalmi megbecsültségű szakmák

9.sz-ábra: A tanító szakma társadalmi megbecsültsége a válaszadó óvodapedagógusok szerint

10.sz-ábra: Az általános iskolai tanár szakma társadalmi megbecsültsége a válaszadó óvodapedagógusok szerint

11.sz-ábra: A középiskolai tanár szakma társadalmi megbecsültsége a válaszadó óvodapedagógusok szerint

12.sz-ábra: A válaszadó óvodapedagógusok körében legmagasabban értékelt szakmai presztízst emelő tényezők

Melléklet

Tisztelettel kérem, töltsse ki az alábbi anonim kérdőívet:

Kérdőív

A Beregszászi járásban dolgozó magyar óvodapedagógusok körében végzett presztízis vizsgálat.

Életkora:.....

Hány éve van az óvodapedagógusi pályán:.....

1. Kérem, értékelje, milyen tulajdonságokat, személyiségjegyeket tart a legfontosabbnak választott hivatásához? A megfelelő számjegyet karikázza be.

(1-egyáltalán nem fontos, 2-kevésbé fontos, 3-fontos, 4-nagyon fontos, 5- nélkülözhetetlen)

1	Elfogadás, tolerancia	1	2	3	4	5
2	Empátia	1	2	3	4	5
3	Gyermekközpontúság	1	2	3	4	5
4	Kommunikációs készség	1	2	3	4	5
5	Konfliktuskezelő készség	1	2	3	4	5
6	Kreativitás	1	2	3	4	5
7	Szervezőképesség	1	2	3	4	5
8	IQ és műveltség	1	2	3	4	5
9	Játszani tudás	1	2	3	4	5
10	Rugalmasság	1	2	3	4	5
11	Kitartás	1	2	3	4	5
12	Szervezőképesség	1	2	3	4	5

Kérem, értékelje, mely mértékben befolyásolják az óvodapedagógus érzelmi viszonyát a nevelői munkában elért eredményeit tekintve, az alábbiakban felsorolt kijelentések! A megfelelő számjegyet karikázza be.

(1-egyáltalán nem, 2-kevély mértékben, 3-részben, 4-nagyjából, 5-teljes mértékben)

1	Hogy a munkámhoz mindig rendelkezésemre álljanak a legszükségesebb eszközök.	1	2	3	4	5
2	Hogy egyre romlanak az óvodai a munkakörülmények.	1	2	3	4	5
3	Hogy nincs lehetőségem kibontakoztatni a képességeimet, a kreativitásomat.	1	2	3	4	5
4	Hogy a gyerekek szeretetében örömet lelem..	1	2	3	4	5
5	Hogy az óvodapedagógusi munka a számomra egy átmeneti megoldás csupán.	1	2	3	4	5
6	Hogy az óvodapedagógusi pálya a karrierépítésben jó lehetőség a számomra.	1	2	3	4	5
7	Hogy az óvodai feladatok miatt túlterheltnék érzem magam.	1	2	3	4	5
8	Hogy a továbbképzés mindig egyfajta megújulásra ad lehetőséget.	1	2	3	4	5
9	Hogy állandó szélmalomharcot kell vívnom a kollégákkal, a szülőkkel.	1	2	3	4	5
10	Hogy nagyon kifárasztanak a gyerekek a nap végére.	1	2	3	4	5
11	Hogy többre vagyok hivatott, mint amennyit az óvónői státusz adhat a számomra.	1	2	3	4	5
12	Hogy a munkám iránt érzett elkötelezettségem és lelkesedésem töretlen.	1	2	3	4	5
13	Hogy a munkám, tulajdonképpen, a személyiségem kiteljesedéseként jelenti a számomra.	1	2	3	4	5

14	Hogy valójában jó óvodapedagógusnak tartom magamat.	1	2	3	4	5
15	Hogy ha újra kezdeném, ugyanezt a szakmát választanám.	1	2	3	4	5
16	Hogy több elismerést, figyelmet kapjon az óvónői szakma, a társadalom irányából.	1	2	3	4	5
17	Hogy ha támogató környezet vesz körül, és jó csapatmunka folyik az óvodában.	1	2	3	4	5
18	Hogy több szakmai elismerés, és anyagi megbecsülést kapjon az óvónői szakma.	1	2	3	4	5

2. Ön szerint, az alábbi szakmák társadalmi megbecsültsége milyen mértékű? Kérem, hogy az alábbi felsorolásban értékelje ezeket 1-től, 10-ig, jelölje x-szel a megfelelő kockában.

Foglalkozás	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
óvodapedagógus										
dadus										
tanító										
általános iskolai tanár										
középiskolai tanár										
orvos										
közgazdász										
mérnök										
újságíró										
gyógyszerész										
lelkész										
jogász										
országos politikus										
rendőrtiszt										
könyvtáros										
fotográfus										
popénekes										
színész										
pszichológus										
vállalkozó										
szociális munkás										
farmergazdálkodó										
építőmunkás										

Kérem, válassza ki, Ön szerint, mely tényezők emelnék az óvodapedagógus szakmai presztízsét:

1. Magasabb szakmai végzettség.
2. Magasabb bérezés.
3. Az óvodapedagógusi szakma értékeinek szélesebb körben való terjesztése.
4. Társadalmi megbecsültség növelése.
5. A rossz sztereotípiák megváltoztatása a szakma irányában.
6. A szakmai elismertség bővítése (Pl.pedagógusi életpálya modell)
7. Egyéb, mégpedig (kérem fejtse ki): _____